

## 324. Mosonmagyaróvár határa

(Győr-Moson-Sopron megye) U, Ró, Kö

2009 decembere és 2010 májusa között kiterjedt terepbejárásokat folytattunk a Nabucco gázvezeték dunántúli és Pest megyét érintő szakaszán, összesen 205 km hosszúságban, a nyomvonal 100-100 m-es szélességében. A téli időben végzett terepbejárás során általában jó megfigyelési viszonyok között tudtunk vizsgálni, összesen 184 régészeti lelőhelyet azonosítottunk.

A Mosonmagyaróvár DNy-i határában, sík területen futó nyomvonal esetében három újonnan azonosított (*Nagy-rét I-II., Maradék-földek X.*; KÖH 74391, 74393, 74395) és három korábbiakban ismert lelőhelyet mérünk fel.

REMÉNYI LÁSZLÓ – STIBRÁNYI MÁTÉ

## 325. Mosonszentmiklós határa

(Győr-Moson-Sopron megye) B, LT, Ró, Á

2009 decembere és 2010 májusa között kiterjedt terepbejárásokat folytattunk a Nabucco gázvezeték dunántúli és Pest megyét érintő szakaszán, összesen 205 km hosszúságban, a nyomvonal 100-100 m-es szélességében. A téli időben végzett terepbejárás során általában jó megfigyelési viszonyok között tudtunk vizsgálni, összesen 184 régészeti lelőhelyet azonosítottunk.

A Rábca É-i ártere felett, Mosonszentmiklós K-i és É-i határában hat lelőhelyen fut keresztül a nyomvonal, ebből három eddig nem volt ismert: *Tagok, IV-VI.* (KÖH 74373, 74375, 74377). A terepbejárás során kiderült, hogy a *Négyes-dűlőben* nyilvántartott lelőhely (KÖH 57495) valójában egyetlen, 1600 m hosszúságú, összefüggő lelőhely-együttest képez a felszínen.

REMÉNYI LÁSZLÓ – STIBRÁNYI MÁTÉ

## 326. Mór határa

(Fejér megye) B, Á

2009 decembere és 2010 májusa között kiterjedt terepbejárásokat folytattunk a Nabucco gázvezeték dunántúli és Pest megyét érintő szakaszán, összesen 205 km hosszúságban, a nyomvonal 100-100 m-es szélességében. A téli időben végzett terepbejárás során általában jó megfigyelési viszonyok között tudtunk vizsgálni, összesen 184 régészeti lelőhelyet azonosítottunk.

Móron 11 új, korábban ismeretlen lelőhely került elő a Móri-víz és északabba a Sövénykúti-patak két oldalán (KÖH 74131, 74133, 74135, 74137, 74139, 74141, 74143, 74155, 74157, 74159, 74161).

REMÉNYI LÁSZLÓ – STIBRÁNYI MÁTÉ

## 327. Mórahalom, Ördögh-tanya

(KÖH 29620)

(Csongrád megye) B

A Mórahalom és Zákányszék települések szennyvízhálózatának fejlesztése beruházás kapcsán 2010. augusztus

30. és szeptember 8. között végeztünk terepbejárást. A vizsgálat tárgya a Zákányszék DK-i részén tervezett át-emelőtől induló és a Mórahalmon már meglévő szennyvíztelepig tartó mintegy 9,7 km hosszúságú nyomvonal volt. Ez csaknem teljes egészében külterületen található, leszámítva a zákányszéki át-emelőhöz vezető mintegy 500 m-es belterületi szakaszt. A 20-20 m szélességben vizsgált nyomvonalnak mindössze 18-20%-a bizonyult bejárásra alkalmasnak.

A munka során 4 korábban már ismert lelőhelyet érintettünk (Benák-tanya, Szennyvíz-derítő telep, Ördögh-tanya, Felső-móraalmi Kerekiskola), melyek közül az Ördögh-tanya lelőhely területén tudtunk terepbejárást végezni. Ennek kiterjedését módosítottuk (magnöveltük), területén bronzkori leletanyagot gyűjtöttünk.

Munkatársak: Bárdos Nándor, Kovács Sándor, Németh Dániel, Szabados György technikusok.

PARDITKA GYÖRGYI

## 328. Móricgát határa

(Bács-Kiskun megye) Sza, Á

2010-ben megelőző feltárásokat végeztünk a Magyar-Horvát gázvezeték nyomvonalára eső régészeti lelőhelyeken.

*Kalmár-dűlő (HT-96 lh., KÖH 69493)*: A lelőhely Móricgát belterületétől DK-re, a Kelő-éri-csatorna É-i partján, egy nagyobb kiterjedésű fenyvestől közvetlenül D-re, egy ÉNy-DK irányú dombháton fekszik. 2010. március 1-4. között összesen 1195 m<sup>2</sup>-en 48 stratigráfiai egység (33 objektum) feltárta rajzolódott ki a sárga homokos alajon a nyelési alkalmával. Közülük 25 árok, 12 gödör, 10 cölöphely és egy folyómeder volt; 11 objektumból került elő korhatározó leletanyag, de feltételezhető, hogy az összes régészeti jelenség Árpád-kori volt. A 15-30 cm vastag humuszréteg alatt fekvő objektumok egy része a mezőgazdasági munkák során elpusztult.

A településobjektumok a 27+500-27+550, a 27+600-27+660 és a 27+700-800 km-szelvények között sűrűsödtek. A nyomvonalban főként kerek vagy szögletes alakú, ívelten szűkülő falú, ívelt aljú kerítő- és vízvezető árokok kerültek elő. A 27+640 km környékén egy ÉNy-DK tengelyű, 6 m hosszú, felszín fölé épített, cölöpszerkezetes építmény cölöplyukosorát is feltártuk. A 27+800 km környékén egy 19 m széles, É-D irányú, egykori folyómedret is megfigyeltünk. A kerek, ovális vagy lekerekített sarkú, téglalap alakú gödrök a nyomvonal egész területén szétszóródva helyezkedtek el. A lelőhely D-i végén, az utolsó 50 m-es szakaszon csupán egyetlen É-D tengelyű, hosszúkás, ovális alakú, ívelten szűkülő falú, alján több mélyedéssel tagolt aljú gödör jelentkezett. Az objektumok betöltéséből nagyon kevés leletanyag, elsősorban korongolt fazekakhoz és bográcsokhoz tartozó töredékek és állatcsontok kerültek elő.

*Kelő-ér I. (HT-12 lh., KÖH 69237)*: A lelőhely Móricgát belterületétől K-re, a Csorda- és Göboly-járás nevű határrészben, a Kelő-éri-csatorna két ága közt,

több ÉNy–DK irányú magaslaton, tájvédelmi körzetben helyezkedik el. Nyugati részén 2009 decemberében a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat munkatársai 45 szarmata és Árpád-kori objektumot tártak fel. A gépi humuszoláskor előkerült leletanyag magas száma, ill. a felső rétegben kibontott objektumok alapján jelentkező újabb betöltési rétegek alapján nyilvánvalóvá vált, hogy kétrétegű településsel kell számolnunk.

2010 februárjában a lehumuszolt 574 m<sup>2</sup>-ből 370 m<sup>2</sup> bizonyult régészetiileg pozitívnak; 60–130 cm mélységben újabb 27 objektum (30 stratigráfiai egység) feltárta jelentkezt. A településobjektumok a nyomvonal területén egyenletes sűrűségben helyezkedtek el. A településrészlet D-i részén három Ny–K irányú vízvezető árkot figyeltünk meg, melyek között kerek, ívelten bővülő vagy egyenesen szűkülő falú gödrök kerültek elő.

Az objektumok betöltéséből főként kézzel formált fazékhoz, fedőhöz, korongolt szürke és téglaszínű tálakhoz, hombárokhoz, valamint római import edényekhez (terra sigillata, festett tál) tartozó töredékek kerültek elő. A használati eszközök között a fenőköveket és a csontkorcsolyákat említhetjük meg. A felső településréteg objektumait a késő szarmata és az Árpád-korra, az alsót a Kr. u. 2–3. századra keltezzük.

A leletek az elsődleges feldolgozásukat követően a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Múzeumi Szervezeténél kerülnek végleges elhelyezésre.

Munkatársak: Bedő Valér, Bottyán Katinka, Császi Dávid, Kajtár Norbert, Molnár Zsolt technikusok és Weisz Attila geodéta.

GULYÁS GYÖNGYI

### 329. Nagyatád határa

(Somogy-megye) R, B, LT, Rő, Á, Kk

Nagyatád környékén szennyvízvezeték kiépítését tervezték, ennek kapcsán 2010. júliusban hatástanulmány készítése céljából terepbejárásokat végeztünk. Csak a terület egy része volt bejárható, az erdős, ill. kaszálóként, legelőként használt területeken kívül a gabonával fedett területek sem voltak vizsgálhatók. A kukoricával és napraforgóval fedett területeken a termény helyenként már magasra nőtt, a megfigyelési körülmények messze nem voltak tökéletesek. Kevés helyen volt tárcsázott terület, ezek viszonylag jól láthatóak voltak. Jelentősebb területeket jártunk be Nagyatád és Bakháza, Háromfa, ill. Nagyatád és Ötvöskónyi között. Ötvöskónyi és Kutas között csak a területek kisebb része, Nagyatád és Lábod között csak két kis szakasz volt régészetiileg vizsgálható. Lábodtól D-re a Lábodi-Rinyáig viszonylag jól bejárható volt, ezután gyakorlatilag nem volt bejárható rész. A terepbejárás során négy ismert lelőhely területét pontosítottuk és 3 új lelőhelyet találtunk.

*Bodvica-Boda* (KÖH 47891): A Nagyatádtól D-re futó nyomvonalszakasz bodvica területén sikerült a korábban is ismert középkori telep területét pontosítani. A lelőhely területe jelentősen megnőtt D-i irányban.

*Cigány-Markógödri-dűlő 1. és 2.* (KÖH 76369, 76371): Nagyatádtól É-ra, az út Ny-i oldalán, egy közepes, ill. magas kukoricában lévő területen két lelőhelyet találtunk. A délebbinél (Markógödri-dűlő 1.) római, kelta és jellegtelen őskori kerámiát, az északabbi lelőhely (Markógödri-dűlő 2.) területén kevés késő középkori kerámiát találtunk.

Munkatársak: Gál Zoltán, Nyári Zsolt, Cserép Tamás.

MOLNÁR ISTVÁN

### 330. Nagyatád határa

(Somogy megye) B, Rő, Á, Kk

2010. június 22. és július 30. között megelőző régészeti feltárásokat végeztünk a 68. sz. főút elkerülő szakaszának építése által érintett lelőhelyeken.

*Csonka-dűlő* (KÖH 47884): A 0542/8–9 és 0542/11 hrsz.-ú ingatlanon, 12 427 m<sup>2</sup> nagyságú területen kutattunk. A lelőhely Nagyatádtól K-re a Rinya-patak bal partján helyezkedik el. A kutatás a nyilvántartott lelőhely középső részén történt. Keletről nyugat felé haladva 4, egymással párhuzamos kutatószondát nyitottunk egészen az első régészeti objektumok vonaláig (a Rinya-patak melletti dombhát K-i oldala), ahol a teljes felületet megnyitottuk. A lehumuszolt terület itt már régészeti objektumokkal telített volt. Ezek többsége kerek, vagy ovális, sekély gödörjelenség, viszonylag gazdag leletanyaggal. Néhány különálló kemencét és rövid ideig használt tűzhelyeket is sikerült feltárnunk. A dombhát középső, K-i részén több cölöphelyet is kibontottunk, melyek egykori cölöpszerkezetes épületre/épületekre utalnak. A leletanyagot többségében az edénytöredékek, építési törmelékek, ismeretlen rendeltetésű agyaggolyók alkották. Külön említést érdemel az egyik gödörkomplexből előkerült anonym érme, vassarkantyú, csontkánál és egy nagyméretű S-végű hajkarika. Az objektumok többségében faszenes, erősen átégett rétegeket figyeltünk meg. Ezekből a rétegekből anyagmintákat vettünk természettudományos vizsgálatokra.

A lelőhelyen 298 objektum került elő, melyek döntő többsége – 108 gödör, 3 cölöphely, 1 félig földbe mélyített épület, 3 kemence, 2 tűzhely – az Árpád-korra (12–13. sz.) keltezhető. Feltártunk még egy bronzkori gödröt, ill. két gödröt és egy cölöphelyet, melyet középkori (14–15. sz.) leletanyag keltezett. 177 objektum ismeretlen korú. Az Árpád-kori objektumok közt az őskori és a középkori objektumok elszórtan helyezkedtek el.

*Szollár-malom* (KÖH 47901): A 07/43–44 és 07/48 hrsz.-ú ingatlanokon 4934 m<sup>2</sup>-en, a lelőhelynek a nyomvonalat érintő teljes területén dolgoztunk. A lelőhely Nagyatádtól K-re, a Rinya-patak bal partján helyezkedik el. A feltárára kijelölt területen K-ről Ny felé haladva három, egymással párhuzamos kutatószondát nyitottunk, bennük több objektum feltárta figyeltük meg. A kézi nyelés során őskori kerámiatöredékeket gyűjtöttünk. A feltárt objektumok amorf, vagy kerek gödrök, cölöphelyek, sekély, egyenes árkok voltak. A régészeti jelenségek